

Libellen tellen om te beschermen

Opleiden van nieuwe tellers

Libellen tellen om te beschermen

Tekst

Gerdien Bos

Met medewerking van

Roy van Grunsven, Annette van Berkel, René Manger

Rapportnummer

VS2022.033

Projectnummer

P2020.152

Productie

De Vlinderstichting
Mennonietenweg 10
Postbus 506
6700 AM Wageningen
T 0317 46 73 46
E info@vlinderstichting.nl
www.vlinderstichting.nl

Subsidieverstrekker

Prins Bernhard Cultuurfonds

Deze publicatie kan worden geciteerd als

Bos-Groenendijk, G.I. (2022). Libellen tellen om te beschermen. Opleiden van nieuwe tellers. Rapport VS2022.033, De Vlinderstichting, Wageningen.

Trefwoorden

Libellen, libellencursus, vrijwilligers, excursie

November 2022

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigden/of openbaar gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van De Vlinderstichting, noch mag het zonder een dergelijke toestemming gebruikt worden voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Libellen tellen om te beschermen

Libellen spreken tot de verbeelding. Met hun ranke lichaam, mooie kleuren en behendigheid roepen ze bij de meeste mensen bewondering op. Toch blijft het daar vaak bij. Om op naam te brengen zijn libellen een vrij moeilijke groep. De verschillen tussen soorten zitten vaak in kleine details die je net even moet weten. Om nog maar niet te spreken van het feit dat je de kenmerken meestal niet eens te zien krijgt als een libel snel langs komt flitsen. Voor het herkennen van libellen is dan ook doorzettingsvermogen en een behoorlijke portie geduld nodig. Libellen zijn echter wel uitstekende indicatoren voor de waterkwaliteit, daarom is het een belangrijke groep om te monitoren. Het is dus wel heel belangrijk dat veel mensen doorzetten!

Aanleiding

Omdat libellen een relatief lastig te herkennen soortgroep zijn, ervaren veel natuurliefhebbers een drempel om zich erin te verdiepen. Ze zijn bang dat ze onvoldoende bekwaam zijn om zichzelf de benodigde kennis aan te leren. Vaak horen we van mensen uit onze achterban: "Ik zou wel graag meer over libellen willen leren, maar ik heb eigenlijk iemand nodig die me daarbij helpt."

Doelstelling

Het doel van dit project was het opleiden van natuurliefhebbers tot libellenkenners, zodat ze (op vrijwillige basis) kunnen gaan bijdragen aan libellenonderzoek, waardoor we beter in staat zullen zijn de Nederlandse libellen te beschermen.

Libellenexcursie in het Haaksbergerveen

Projectopzet

Om het doel te bereiken, hebben we drie activiteiten uitgevoerd:

Libellencursus voor gevorderden

Deze cursus moest een vervolg worden op de basiscursus uit 2020. Oorspronkelijk wilden we de cursussen fysiek geven en ondertussen opnemen, maar vanwege de coronamaatregelen in het voorjaar van 2021 hebben we ervoor gekozen de cursussen toch geheel digitaal te doen. De gevorderdencursus bestaat uit drie delen: (1) juffertjes, (2) korenbouten en glanslibellen en (3) glazenmakers en rombouten. Elk deel bestaat uit vier of vijf filmpjes van 10-15 minuten. De delen zijn los van elkaar voor een klein bedrag te koop in onze [webshop](#). Er is veel belangstelling voor deze cursussen en we horen regelmatig terug dat mensen de filmpjes enorm waarderen.

Opname van de libellencursus voor gevorderden

Libellenexcursies

Het opdoen van ervaring in de praktijk is misschien wel het meest waardevolle onderdeel van een libellencursus. In het veld zie je verschillen in grootte en in gedrag en kan de cursusleider de in theorie besproken verschillen in het echt aanwijzen. Daarom hebben we libellenexcursies georganiseerd. Op één dag konden drie groepen van maximaal 10 mensen deelnemen (vanwege de 1,5 meter-regel was de groepsgrootte beperkt).

De excursies hebben we in juni, juli en augustus 2021 gegeven. Voor een goede spreiding over het land hebben we er uiteindelijk voor gekozen om niet vier, maar zes excursies te organiseren. Er was veel enthousiasme. Bijna alle excursies waren volgeboekt, in totaal zijn 143 mensen mee geweest op excursie.

Locatie	Datum	Aantal deelnemers
Haaksbergerveen	4-jun	24
Biesbosch	11-jun	29
Kanaal van Deurne	11-jun	23
Laakse Slenk	30-jul	26
Woldlakebos	13-aug	26
Watermolenveen	13-aug	15
TOTAAL		143

Op zoek naar libellen in het Watermolenveen

Workshops voor terreinbeheerders

Veel terreinbeheerders zijn geïnteresseerd in wat er in hun terreinen voorkomt, maar hebben zelf niet de capaciteit om alles te monitoren. Soms beschikken zij wel over een vrijwilligersgroep die monitoring voor hen uitvoert, maar libellen worden daarin niet altijd meegenomen. Terwijl libellen wel een belangrijke groep zijn om iets te weten te komen over de waterkwaliteit van een gebied.

Daarnaast is er bij terreinbeheerders niet altijd evenveel kennis over de verschillende vormen van monitoring die er bestaan en wanneer je welke vorm het beste kan gebruiken. We merken dat de gestandaardiseerde vorm van monitoring die in het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) wordt gebruikt, niet altijd lokaal wordt overgenomen. Dat is een gemiste kans, want nu verdwijnt veel op zichzelf waardevol onderzoek op een plank in de kast bij een lokale terreinbeheerder. Terwijl het met geringe aanpassingen een waardevolle aanvulling had kunnen worden in de landelijke database van het NEM.

Om die reden zijn vier workshops voor terreinbeheerders georganiseerd (noord, oost, zuid, west), waarvoor vertegenwoordigers van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de 12 Landschappen en kleinere terreinbeherende organisaties werden uitgenodigd. In de workshops is helder uitgelegd welke vormen van libellenmonitoring er zijn en in welke situaties ze kunnen worden toegepast. De workshops zijn door ongeveer 40 terreinbeheerders bezocht en werden bij de deelnemers zeer goed ontvangen. Er ontstonden levendige discussies en er werd actief nagedacht over het toepassen van het geleerde in de praktijk.

Conclusie

Alle activiteiten in dit project werden goed bezocht en met veel enthousiasme ontvangen. We zijn blij met de uitbreiding van ons netwerk van vrijwilligers en dat we veel nieuwe mensen hebben mogen laten kennismaken met het herkennen, tellen en beschermen van libellen.

Veel nieuwe mensen hebben in 2021 kennis kunnen maken met libellen.